

B10-0182/2024

22.11.2024

PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

pateiktas siekiant užbaigti diskusijas dėl Komisijos pareiškimo

pagal Darbo tvarkos taisyklių 136 straipsnio 2 dalį

dėl Sakartvele gilėjančios demokratijos krizės po neseniai įvykusių parlamento rinkimų ir įtariamo rinkimų klastojimo
(2024/2933(RSP))

**Rasa Juknevičienė, Antonio López-Istúriz White, Michael Gahler,
Andrzej Halicki, David McAllister, Sebastião Bugalho, Isabel
Wiseler-Lima, Nicolás Pascual de la Parte, Mika Aaltola, Wouter Beke,
Krzysztof Brejza, Daniel Caspary, Sandra Kalniete, Łukasz Kohut,
Andrey Kovatchev, Ana Miguel Pedro, Davor Ivo Stier, Riho Terras,
Matej Tonin, Milan Zver**
PPE frakcijos vardu

Europos Parlamento rezoliucija dėl Sakartvele gilėjančios demokratijos krizės po neseniai įvykusių parlamento rinkimų ir įtariamo rinkimų klastojimo (2024/2933(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Sakartvelo,
 - atsižvelgdamas į 2024 m. spalio 27 d. Europos Parlamento rinkimų stebėjimo delegacijos vadovo pareiškimą dėl parlamento rinkimų Sakartvele,
 - atsižvelgdamas į 2024 m. lapkričio 6 d. nacionaliniams parlamentams atstovaujančios grupės „Sakartvelo draugai“ bendrą pareiškimą „Dėl tarptautinės tyrimo komisijos rinkimų pažeidimams Sakartvele tirti“,
 - atsižvelgdamas į Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro vadovaujamos tarptautinės rinkimų stebėjimo misijos paskelbtą pareiškimą dėl preliminarių nustatytų faktų ir išvadų, susijusių su 2024 m. spalio 26 d. parlamento rinkimais Sakartvele,
 - atsižvelgdamas į Europos Vadovų Tarybos 2023 m. gruodžio 14–15 d. aukščiausiojo lygio susitikime Sakartvelui suteiktą ES šalies kandidatės statusą,
 - atsižvelgdamas į 2024 m. spalio 30 d. Komisijos komunikatą „2024 m. komunikatas dėl ES plėtros politikos“ (COM(2024)690), kuriame pateikiama pirmoji Sakartvelo pažangos ataskaita,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 136 straipsnio 2 dalį,
- A. kadangi 2024 m. spalio 26 d. vykusiuose Sakartvelo parlamento rinkimuose buvo skirtingų kandidatų, tačiau rinkimus temdė rimti pažeidimai, dokumentais pagrįsti pranešimai apie manipuliavimą rinkėjų balsais ir rinkėjų laisvių slopinimas, visų pirma bauginant, perkant balsus, priekabaujant prie stebėtojų, neleidžiant žiniasklaidai patekti į balsavimo vietas, sekant rinkėjus ir konfiskuojant asmens tapatybės dokumentus kaimo vietovėse; kadangi viešojo sektoriaus darbuotojai ir socialinių išmokų gavėjai patyrė spaudimą remti valdančiąją partiją;
- B. kadangi per 2024 m. spalio 26 d. vykusius Sakartvelo parlamento rinkimus šalyje pirmą kartą visapusiškai taikyta proporcinė sistema, naudojantis elektroninėmis priemonėmis rinkėjų tapatybei patikrinti ir balsams skaičiuoti; kadangi dėl šių technologijų naudojimo kilo susirūpinimas dėl skaidrumo, balsavimo slaptumo ir nepriklausomo tikrinimo nebuvimo;
- C. kadangi neseniai padaryti Rinkimų kodekso pakeitimai, įskaitant lyčių kvotų panaikinimą, pakeitė Centrinio rinkimų komiteto sudėtį ir, kartu su įstatymo dėl užsienio įtakos skaidrumo priėmimu, apribojo pagrindines laisves, stigmatizavo pilietinės visuomenės organizacijas ir pakenkė Sakartvelo demokratinių institucijų

vientisumui;

- D. kadangi gerbiamos nepriklausomos Sakartvelo rinkimų stebėjimo misijos padarė išvadą, jog dėl priešrinkiminės prievartos, manipuliavimo rinkimų dieną ir apribotos prieigos stebėtojams rinkimai neatspindi tikrosios Sakartvelo žmonių valios; kadangi asmens tapatybės kortelių konfiskavimo, duomenų rinkimo ir neleistino buvimo sistema sukūrė prievartinę aplinką, kuri sustiprino valstybinių subjektų bendrininkavimą sudarant palankesnes sąlygas sukčiauti rinkimuose; kadangi rinkimų dieną buvo plačiai pažeistas balsavimo slaptumo principas; kadangi rinkimai buvo klastojami pasitelkiant rinkėjų bauginimą, trukdymą stebėti ir manipuliavimą balsavimo procedūromis;
 - E. kadangi dideli rinkėjų aktyvumo ir valdančiosios partijos gautų balsų dalies skirtumai sutapo su daugybe pranešimų apie netinkamą rinkimų praktiką;
 - F. kadangi Sakartvelas, kaip ES šalis kandidatė, turėtų visapusiškai laikytis Asociacijos susitarimo ir įvykdyti 12 veiksmų, nustatytų 2023 m. lapkričio 8 d. Komisijos rekomendacijoje;
 - G. kadangi Sakartvelo prezidentė Salomė Zurabišvili viešai pasmerkė rinkimus kaip suklastotus, pareiškė, kad jų nepripažins, ir paragino atlikti tarptautinį tyrimą; kadangi demokratinė opozicija taip pat kvestionavo rinkimų rezultatus, o kai kurios opozicijos politinės jėgos pareiškė, kad galbūt neužims savo vietų naujame parlamente;
 - H. kadangi Komisijos Pirmininkės pavaduotojas ir Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai savo pareiškime po rinkimų priminė, kad tarptautiniai stebėtojai nepaskelbė, jog rinkimai buvo laisvi ir sąžiningi, paprašė atlikti skaidrų pažeidimų ir rinkėjų spaudimo bei bauginimo tyrimą ir pabrėžė, kad reikia pakeisti demokratijos regresio tendenciją Sakartvele; kadangi per kalbą specialiaame Parlamento posėdyje Komisijos Pirmininkės pavaduotojas Margaritis Schinas pabrėžė, jog rinkimai Sakartvele neatitiko standartų, kurių tikimasi iš šalies, turinčios ES kandidatės statusą;
1. griežtai smerkia gausius ir rimtus rinkimų pažeidimus, apie kuriuos pranešta per 2024 m. spalio 26 d. vykusius Sakartvelo parlamento rinkimus, įskaitant dokumentais pagrįstus bauginimo, manipuliavimo balsais, biuletenių klastojimo ir kišimosi į rinkimų stebėtojų bei žiniasklaidos darbą atvejus ir pranešimus apie su elektroniniais balsavimo įrenginiais susijusį manipuliavimą, leidusį su vienu asmens tapatybės dokumentu balsuoti kelis kartus;
 2. mano, kad daugybė rinkimų klastojimo atvejų, apie kuriuos pranešta, kenkia rinkimų proceso sąžiningumui, rezultatų teisėtumui ir visuomenės pasitikėjimui bet kuria nauja vyriausybe ir nėra patikimas Sakartvelo žmonių valios atspindys;
 3. pritaria raginimui atlikti nepriklausomą ir skaidrų tarptautinį tyrimą dėl įtariamų rinkimų manipuliavimo, rinkėjų bauginimo ir sisteminių pažeidimų atvejų, kurie, pasak pranešimų, vyko priešrinkiminiu laikotarpiu ir rinkimų dieną; primygtinai ragina Sakartvelo valdžios institucijas užtikrinti, kad balsavimo protokolai būtų prieinami ir viešai pasiekiami ir rinkėjai galėtų juos patikrinti;
 4. palankiai vertina Europos išorės veikslių tarnybos (EIVT) sprendimą siųsti techninę

misiją į Sakartvelą; ragina EIVT ir Komisiją nustatyti plačius misijos įgaliojimus, kurie viršytų apribojimus, taikomus ESBO rinkimų stebėjimo sistemai ir metodikai, kuri gerokai skiriasi nuo ES rinkimų stebėjimo metodikos, nes taikant ESBO metodiką ne visada galima tinkamai aptikti viską, kas šalyje vyksta iki rinkimų dienos, ypač tokiose šalyse kaip Sakartvelas, kur veikia nusistovėjusi spaudimo valstybės pareigūnams, rinkėjų bauginimo ir trukdymo vietos rinkimų stebėtojams sistema; mano, kad tokie platūs misijos įgaliojimai leistų įvertinti manipuliavimą rinkimų sistema ir kitas ilgalaikes parengiamąsias priemones, kuriomis sudaromos sąlygos vogti balsus, pirkti balsus, bauginti rinkėjus ir daryti rinkimų pažeidimus, ir kartu užtikrinti informatorių, liudytojų, tyrėjų ir žurnalistų anonimiškumą ir apsaugą dabartinėje prievarta ir bauginimu pasižyminčioje vietos aplinkoje; primygtinai ragina Sakartvelo valdžios institucijas bendradarbiauti su ES misija ir mano, kad nenoras bendradarbiauti dar labiau pakenktų rinkimų teisėtumui;

5. pripažįsta tai, kad Sakartvelo prezidentė Salomė Zurabišvili griežtai pasmerkė rinkimus kaip suklastotus ir priėmė sprendimą nepripažinti rezultatų; mano, kad, turint omenyje tai, kaip stipriai rinkimų teisėtumui pakenkė pažeidimų mastas, tarptautinė bendruomenė neturėtų pripažinti rinkimų rezultatų; todėl nepritaria tam, kad parlamento rinkimai būtų pripažinti, ir ragina juos surengti iš naujo, procesą vykdant nepriklausomai nacionalinei rinkimų institucijai ir jį griežtai prižiūrint tarptautiniu mastu, kad būtų užtikrintas iš tiesų sąžiningas ir skaidrus rinkimų procesas;
6. reiškia didelį susirūpinimą dėl itin sumažėjusio moterų politinio atstovavimo Sakartvele, kurį dar labiau sumažino lyčių kvotų panaikinimas, ir ragina atlikti teisės aktų pakeitimus siekiant skatinti lyčių lygybę politikoje;
7. ragina ES ir jos valstybes nares taikyti asmenines sankcijas Sakartvelo pareigūnams ir politiniams lyderiams, atsakingiems už rinkimų pažeidimus, administracinį piktnaudžiavimą ir netinkamą naudojimąsi valstybės institucijomis; pakartoja savo raginimą Tarybai ir ES demokratiniams partneriams nedelsiant įvesti kryptingas asmenines sankcijas Bidzinai Ivanišviliui dėl jo įtakos politinio proceso blogėjimui Sakartvele ir užšaldyti visą jo turtą Europos Sąjungoje;
8. pabrėžia, kad pagarba pagrindinėms teisėms yra būtinas ES vizų režimo liberalizavimo kriterijus, ir primygtinai ragina Komisiją ir Tarybą peržiūrėti Sakartvelo bevizio režimo statusą ir galimai tokį režimą sustabdyti, jei manoma, kad nėra laikomasi ES demokratinio valdymo ir laisvių standartų; pabrėžia, kad bevizį kelionių režimą ypač vertina Sakartvelo jaunimas ir kad tai, ar jis bus tęsiamas, priklauso nuo Sakartvelo įsipareigojimo paisyti ES vertybių; ragina nedelsiant sustabdyti bevizį kelionių režimą diplomatinį ir tarnybinių pasų turėtojams ir visiems, susijusiems su rinkimų pažeidimais;
9. primena, kad, priėmus tokius naujus antidemokratinis teisės aktus kaip įstatymas dėl užsienio įtakos skaidrumo, Sakartvelo integracijos į ES procesas buvo faktiškai sustabdytas; primena, kad ES taip pat įšaldė lėšų skyrimą Sakartvelui; pabrėžia, kad besitęsiantis demokratijos padėties blogėjimas Sakartvele nėra vien tik reiškinys, dėl kurio tenka apgailestauti, turint omenyje tai, kad Sakartvelas kadaise buvo euroatlantiniais siekiais pasižymėjęs lyderis, – šį reiškinį reikia iš esmės pakeisti, kad šalies santykiai su ES vėl grįžtų į įprastas vėžes; apgailestauja, kad Sakartvelo politinėje

aplinkoje matomas valdančiosios partijos vykdomas autoritarinis poslinkis ir išduodami proeuropietiški Sakartvelo žmonių siekiai;

10. primena, kad 2023 m. gruodžio 14–15 d. vykusiame aukščiausiojo lygio susitikime Europos Vadovų Taryba Sakartvelui suteikė šalies kandidatės statusą su sąlyga, kad bus imtasi atitinkamų veiksmų, nustatytų 2023 m. lapkričio 8 d. Komisijos rekomendacijoje; pabrėžia, kad neseniai įvykę parlamento rinkimai akivaizdžiai prieštarauja šiam užmojiui ir dar kartą patvirtina, kad sprendimas faktiškai sustabdyti Sakartvelo integraciją į ES buvo teisingas; pabrėžia, kad valdančiosios partijos „Sakartvelo svajonė“ įgyvendinama politika yra nesuderinama su Sakartvelo euroatlantine integracija;
11. pakartoja, kad tvirtai remia teisėtus Sakartvelo žmonių europinius siekius ir norą gyventi klestinčioje demokratinėje šalyje, kurioje nebūtų korupcijos, kurioje būtų visapusiškai gerbiamos pagrindinės laisvės, ginamos žmogaus teisės ir užtikrinama atvira visuomenė, nepriklausoma žiniasklaida bei laisvi ir sąžiningi rinkimai;
12. ragina Komisiją įšaldytą 120 mln. EUR sumą, kuri iš pradžių buvo numatyta Sakartvelo valdžios institucijoms remti, panaudoti siekiant sustiprinti ES paramą Sakartvelo pilietinei visuomenei, visų pirma nevyriausybiniam sektoriui ir nepriklausomai žiniasklaidai, kurie vis dažniau patiria nederamą valdančiosios politinės partijos ir valdžios institucijų spaudimą;
13. primygtinai pakartoja savo skubų reikalavimą nedelsiant ir besąlygiškai, dėl humanitarinių priežasčių siekiant gauti medicininį gydymą užsienyje, paleisti buvusį prezidentą Micheilą Saakašvilį; pabrėžia, kad Sakartvelo vyriausybė yra visiškai ir neginčijamai atsakinga už buvusio prezidento Micheilo Saakašvilio gyvybę, sveikatą, saugumą ir gerovę ir, jei jam bus padaryta žala, ji privalės už tai prisiimti visišką atsakomybę;
14. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Komisijos Pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai, Tarybai, Komisijai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, Europos Tarybai, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai ir Sakartvelo prezidentei, vyriausybei bei parlamentui.